

**КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА**  
**ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ**  
**КАФЕДРА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ**

**«ЗАТВЕРДЖУЮ»**  
**Проректор**  
**з науково-методичної та**  
**навчальної роботи**  
 \_\_\_\_\_ **О.Б. Жильцов**  
 \_\_\_\_\_ **2017 р.**



**РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА**  
**4 ПП Робота вчителя початкової школи**  
**з ліворукими учнями**  
**(спецкурс)**  
 напрям підготовки 6.010102 «Початкова освіта»



Київ – 2017

Спецкурс: роб. навч. прог. [для студ. напряму підготовки 6.010102 «Початкова освіта»] / уклад. Л.В. Шкарбан. – Київський університет імені Бориса Грінченка, 2016. – 19 с.

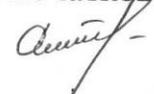
Розробник:

Шкарбан Людмила В'ячеславівна, викладач кафедри початкової освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри початкової освіти

(протокол № 7 від 11 січня 2017 року)

Завідувач кафедри початкової освіти

 С.М. Мартиненко

Заступник директора

з науково-методичної та навчальної роботи

 М.А. Машовець

### 1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ECTS – 2	Галузь знань <i>0101 Педагогічна освіта</i> Напрямок підготовки <i>6.010102</i> <i>Початкова освіта</i>	Нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність (професійне спрямування): вчитель початкової школи	<b>Рік підготовки:</b>	
Змістових модулів – 2		3-й	
Загальна кількість годин – 72		<b>Семестр</b>	
		6-й	7-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1 самостійна робота студента – 1	Освітньо-кваліфікаційний рівень «бакалавр»	14 год.	4 год.
		<b>Семінарські</b>	
		14 год.	4 год.
		<b>Самостійна робота</b>	
		40 год.	64 год.
		<b>Модульний контроль:</b>	
		4 год.	
<b>Вид контролю: залік</b>			

## 2. Мета та завдання навчальної дисципліни

**Мета викладання спецкурсу** – формування готовності майбутнього вчителя початкової школи до роботи з ліворукими учнями.

### **Основні завдання вивчення спецкурсу:**

- уточнення сутності базових понять «ліворукість», «лівшість», «амбідекстр», «амбісіністр».
- оволодіння майбутніми фахівцями основними формами, методами, прийомами і засобами роботи з ліворукими учнями початкової школи;
- створення сприятливих умов для повноцінної реалізації та самореалізації потенційних професійних можливостей студентів;
- усвідомлення практичної значущості теоретичних знань для творчої педагогічної діяльності вчителя;
- формування готовності майбутніх педагогів до творчої професійної діяльності.

*Навчальна дисципліна «Робота вчителя початкової школи з ліворукими учнями» спрямована на формування у студентів професійних компетентностей:*

### **1. Загальні**

**1.1. Соціальна.** Вміння працювати в команді, виконувати різні соціальні ролі та функції, виявляти ініціативу, брати відповідальність за доручену справу.

**1.2. Інформаційна.** Здатність застосовувати ІКТ під час проведення уроків у початковій школі, раціонально використовувати комп'ютерні засоби у процесі вирішення завдань, пов'язаних із пошуком, опрацюванням, систематизацією навчальної інформації, працювати з джерелами, знаходити і добирати необхідний матеріал для навчання, виховання і розвитку ліворуких учнів.

**1.3. Комунікативна.** Володіння сучасною українською літературною мовою (як писемною так і усною); вміння здійснювати педагогічне спілкування з молодшими школярами, зокрема ліворукими, їхніми батьками, колегами, адекватно сприймати дії та вчинки співрозмовників, налагоджувати продуктивні міжособистісні стосунки, створювати у мовленнєвому середовищі сприятливий психологічний мікроклімат.

**1.4. Самоосвітня.** Вміння здійснювати самоосвітню діяльність, використовувати набутий досвід для вирішення професійних завдань, самоконтролю; активно мислити, розвивати креативність, інтелектуальну самостійність та ініціативність; удосконалювати педагогічну майстерність.

### **2. Професійні**

**2.1. Освітня.** Вміння здійснювати навчальну діяльність, ефективно і гнучко використовувати педагогічні технології, форми, методи, прийоми і засоби під час роботи з ліворукими дітьми; здатність використовувати засвоєні знання та навчальні вміння у процесі навчально-пізнавальної діяльності ліворуких учнів.

**2.2. Психологічна.** Володіння сучасними психологічними знаннями, вміння створювати сприятливий психологічний мікроклімат на уроках і навчальних

заняттях, здатність враховувати особливості провідної діяльності, суперечності сензитивних періодів розвитку в груповій та індивідуальній роботі з ліворукими молодшими школярами; проводити вивчення психічних процесів та індивідуально-психологічних властивостей ліворуких дітей.

**2.3. Діагностична.** Володіння технологіями педагогічного діагностування і педагогічного прогнозування; вміння здійснювати діагностичну діяльність на основі систематичного вивчення індивідуальних особливостей ліворуких учнів, їхніх інтересів, потенційних можливостей і потреб; аналізувати, коригувати індивідуальний розвиток ліворуких дітей; застосовуючи різнопланові діагностичні методики.

**2.4. Рефлексивна.** Критичне оцінювання власних дій, аналіз досягнень і недоліків у оволодінні знаннями, вміннями і навичками щодо роботи з ліворукими дітьми.

### **3. Фахові**

**3.1. Здоров'язбережувальна.** Раціональне ставлення і збереження власного здоров'я, створення сприятливого здоров'язберігального освітнього середовища; піклування про фізичне, психічне і соціальне здоров'я учнів, в т. ч. ліворуких.

**3.2. Методична.** Володіння методами, прийомами і засобами формування у ліворуких учнів навичок правильного каліграфічного письма; застосування на практиці професійних умінь і навичок для формування методичної культури, розв'язання професійних задач; ефективна організація та проведення уроків; інтегрування перспективних педагогічних технологій для досягнення поставленої мети.

**3.3. Практично-творча.** Здатність застосовувати альтернативні педагогічні технології та сучасні методики навчання; володіння евристичними вміннями з метою продукування нових ідей; стилю педагогічної інноваційної діяльності; вміння здійснювати особистісно орієнтовану розвивальну взаємодію з ліворукими дітьми, спрямовану на творче перетворення дійсності; готовність майбутнього педагога розробляти плани-конспекти і проводити уроки з урахування особливостей ліворуких, виявляючи власну творчість.

### **Програмні результати навчання**

- Вміння виявляти ступінь готовності ліворуких дітей до навчання в школі.
- Вміння застосовувати диференційований та індивідуальний підходи під час навчання ліворуких учнів.
- Здатність добирати види робіт для ліворуких учнів на кожному етапі уроку.
- Вміння застосовувати ефективні форми, методи, прийоми і засоби роботи з ліворукими учнями, оптимально поєднуючи їх для досягнення поставленої мети.
- Готовність здійснювати корекційні заходи щодо зорово-просторового сприйняття, зорово-моторних координацій, пам'яті, уваги ліворуких учнів.
- Вміння складати план-конспекти уроків із урахуванням індивідуальних та психолого-фізіологічних можливостей ліворуких учнів.

- Вміння впроваджувати ігрові ситуації під час навчально-пізнавальної діяльності з метою психологічного розвантаження ліворуких учнів.
- Володіння методами діагностування щодо виявлення провідної руки.
- Здатність виявляти труднощі, які виникають у ліворуких учнів під час навчання.
- Вміння створювати ситуацію успіху для ліворуких дітей.

На вивчення спецкурсу відводиться 72 години / кредита ECTS, 28 годин аудиторних (14 год. – лекційні заняття, 14 год. – семінарські заняття), 4 години – модульні контрольні роботи, 40 годин – самостійна робота. Вивчення студентами навчальної дисципліни завершується складанням заліку.

### 3. Тематичний план навчальної дисципліни

№ з/п	Назви теоретичних розділів	КІЛЬКІСТЬ НАВЧАЛЬНИХ ГОДИН					
		Загальна кількість годин	К-сть аудиторних годин	К-сть лекційних годин	К-сть семінарських годин	Самостійна робота	Модульний контроль
<b>Змістовий модуль 1</b>							
<b>Теоретичні основи підготовки вчителя початкової школи до роботи з ліворукими учнями</b>							
1	Проблема ліворукості в історії розвитку медичної та психолого-педагогічної науки	6	2	2		4	
2	Індивідуальні та психолого-фізіологічні особливості ліворуких дітей	8	4	2	2	4	
3	Труднощі та проблеми під час навчання ліворуких дітей	6	2	2		4	
4	Психолого-педагогічний супровід ліворуких учнів	8	4	2	2	4	
5	Особливості організації навчально-пізнавальної діяльності ліворуких учнів	6	2		2	2	2
<b>Разом</b>		<b>34</b>	<b>14</b>	<b>8</b>	<b>6</b>	<b>18</b>	<b>2</b>
<b>Змістовий модуль 2</b>							
<b>Технології здійснення психолого-педагогічного супроводу ліворуких учнів</b>							
1	Діагностичний інструментарій з виявлення провідної руки в учнів	10	4	2	2	6	
2	Формування каліграфічної навички письма у ліворуких учнів	9	4	2	2	5	
3	Система вправ і завдань щодо корекційно-розвивальної роботи з ліворукими учнями	7	2		2	5	
4	Робота з батьками ліворукої дитини	12	4	2	2	6	2
<b>Разом</b>		<b>38</b>	<b>14</b>	<b>6</b>	<b>8</b>	<b>22</b>	<b>2</b>
<b>Разом за навчальним планом</b>		<b>72</b>	<b>28</b>	<b>14</b>	<b>14</b>	<b>40</b>	<b>4</b>

#### 4. Програма навчальної дисципліни «Робота вчителя початкової школи з ліворукими учнями»

##### *Змістовий модуль 1*

### ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО РОБОТИ З ЛІВОРУКИМИ УЧНЯМИ

#### **Лекція 1. Проблема ліворукості в історії розвитку медичної та психолого-педагогічної науки (2 год.)**

Основні цілі, завдання курсу, ретроспективний аналіз явища ліворукості, аналіз зарубіжної і вітчизняної медичної та психолого-педагогічної літератури з означеної проблеми. Чинники, що впливають на виникнення ліворукості. Причини виникнення ліворукості. Сутність понять «ліворукість», «лівшість», «праворукість», «правшість», «амбідекстр», «амбісіністр».

**Основні поняття:** проблема ліворукості, ліворукість, лівшість, праворукість, правшість, амбідекстр, амбісіністр.

#### **Лекція 2. Індивідуальні та психолого-фізіологічні особливості ліворуких дітей (2 год.)**

Особливості функціональної асиметрії півкуль головного мозку. Психофізіологічні особливості ліворуких дітей. Особливості сенсорного сприйняття, пам'яті, уваги і мовлення ліворукими дітьми. Зв'язок функціональної асиметрії мозку з переробкою емоційно забарвленої інформації. Уявлення про особливості емоційної сфери ліворуких учнів, особливостях емоційного реагування. Характеристика півкуль головного мозку за В. Геодакян. Характеристика розподілу домінування лівої та правої півкуль у дослідженнях О.-Й. Грюссера, Т. Зельке, Б. Циндра. Типи мислення залежно від півкулі за Д. Боген

**Основні поняття:** ліворукі діти, індивідуальні особливості, психолого-фізіологічні особливості, функціональна асиметрія мозку.

#### **Семінарське заняття 1. Індивідуальні та психолого-фізіологічні особливості ліворуких дітей (2 год.)**

#### **Лекція 3. Труднощі та проблеми під час навчання та виховання ліворуких дітей (2 год.)**

Психофізіологічні причини шкільної неуспішності, характер труднощів і проблем під час навчання та виховання ліворуких школярів. Труднощі, які виникають під час перевчання ліворуких дітей праворукому письму. Психологічні причини і форми шкільної дезадаптації ліворуких учнів. Аналіз наукової літератури з проблеми виникнення шкільних страхів, фобій, неврозів у ліворуких дітей, причини їх виникнення.

**Основні поняття:** ліворукі діти, труднощі, проблеми, навчання, виховання.

#### **Лекція 4. Психолого-педагогічний супровід навчання і виховання ліворуких учнів (2 год.)**

Готовність ліворукої дитини до навчання в школі. Створення сприятливих умов для реалізації потенційних можливостей ліворуких дітей. Особливості організації навчання з урахуванням діяльності лівої та правої півкуль головного мозку. Формування мотивації до навчання. Забезпечення навчальної діяльності на уроці. Методи диференційованого та індивідуального підходів у навчанні. Специфічні психофізіологічні можливості навчання ліворуких хлопчиків і дівчаток. Створення ситуації успіху на уроці з урахуванням вимог нейропедагогіки.

**Основні поняття:** психолого-педагогічний супровід, навчання, виховання, диференційований та індивідуальний підхід, ситуація успіху, ліворука діти.

#### **Семінарське заняття 2. Психолого-педагогічний супровід навчання і виховання ліворуких учнів (2 год.)**

#### **Семінарське заняття 3. Особливості організації навчально-пізнавальної діяльності ліворуких учнів (2 год.)**

### ***Змістовий модуль 2***

## **ТЕХНОЛОГІЇ ЗДІЙСНЕННЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ЛІВОРУКИХ УЧНІВ**

#### **Лекція 5. Діагностичний інструментарій з виявлення провідної руки у першокласників (2 год.)**

Діагностичний інструментарій з виявлення провідної руки учнів: тести Ф. Кречмера, М. Озьянс, М. Князевої та В. Вільдавського; анкети з виявлення провідної руки, сенсбілізований опитувальник визначення провідної руки. Особливості діагностування першокласників щодо виявлення провідної руки.

**Основні поняття:** ліворукість, діагностування, тести, анкети, опитувальник.

#### **Семінарське заняття 4. Особливості методики діагностування провідної руки у першокласників (2 год.)**

#### **Лекція 6. Формування навички каліграфічного письма у ліворуких учнів (2 год.)**

Урахування особливостей ліворуких дітей під час навчально-пізнавальної діяльності. Робоче місце ліворукої дитини. Письмове приладдя. Основні етапи формування навички каліграфічного письма. Формування навичок каліграфічного письма рукописних букв українського алфавіту. Особливості навчання читання.

**Основні поняття:** робоче місце, навчання, читання, каліграфічне письмо.

#### **Семінарське заняття 5. Особливості формування навички каліграфічного письма та читання у ліворуких першокласників (2 год.)**

**Семінарське заняття 6. Система вправ і завдань щодо розвивально-корекційної роботи з ліворукими учнями (2 год.)**

**Лекція 7. Робота з батьками ліворукої дитини (2 год.)**

Робота з сім'єю ліворукої дитини. Мікросоціальні умови життя дітей та їх вплив на виникнення дезадаптації у ліворуких дітей. Методики дослідження особливостей мікроклімату сім'ї. Методичні рекомендації та поради батькам щодо навчання та виховання ліворукої дитини.

**Основні поняття:** батьки ліворукої дитини, діагностичні методики, методичні рекомендації, поради.

**Семінарське заняття 7. Робота з батьками ліворукої дитини (2 год.)**

**5. Навчально-методична карта дисципліни**  
**«Робота вчителя початкової школи з ліворукими учнями»**

**Разом: 72 год.**, із них: аудиторних (14 год. – лекційних., 14 год. – семінарських занять) 40 год. – самостійна робота, 4 год. – модульний контроль

Модулі	Змістовий модуль I				Змістовий модуль II			
Назва модуля	ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО РОБОТИ З ЛІВОРУКИМИ УЧНЯМИ				ТЕХНОЛОГІЇ ЗДІЙСНЕННЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ЛІВОРУКИХ УЧНІВ			
Кількість балів за модуль	82 бали				92 балів			
Лекції	I	II	III	IV	I	II	III	IV
Теми лекційних занять	Проблема ліворукості в історії розвитку медичної та психолого-педагогічної науки	Індивідуальні та психолого-фізіологічні особливості ліворуких дітей	Труднощі та проблеми під час навчання ліворуких дітей	Психолого-педагогічний супровід навчання і виховання ліворуких учнів	Діагностичний інструментарій з виявлення провідної руки учнів	Формування навички каліграфічного письма ліворуких учнів		Робота батьками ліворукої дитини
Теми семінарських занять		Індивідуальні та психолого-фізіологічні особливості ліворуких дітей		Психолого-педагогічний супровід навчання і виховання ліворуких учнів Особливості організації навчально-пізнавальної діяльності ліворуких учнів	Діагностичний інструментарій з виявлення провідної руки в учнів	Формування навички каліграфічного письма у ліворуких учнів	Система вправ і завдань щодо корекційно-розвивальної роботи з ліворукими учнями	Робота з батьками ліворукої дитини
Самостійна робота	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 25 балів				Модульна контрольна робота 2 25 балів			
	Залік							

## 6. Плани семінарських занять

### ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

#### Теоретичні основи підготовки вчителя початкової школи навчання і виховання ліворуких учнів

##### *Семінарське заняття 1*

**Тема: Індивідуальні та психолого-фізіологічні особливості ліворуких дітей**

##### **План**

1. Сутність понять «ліворукість», «лівшість», «чистий лівша», «праворукість», «правшість», «чистий правша», «амбідектр», «амбісіністр».
2. Особливості функціональної асиметрії лівої та правої півкуль головного мозку.
3. Особливості сенсорного сприйняття, пам'яті, уваги і мовлення у ліворуких дітей.
4. Особливості емоційної сфери, емоційного реагування ліворукими учнями.
5. Характеристику півкуль головного мозку за В. Геодакян.
6. Розподіл домінування лівої та правої півкуль у дослідженнях О. Й. Грюссера, Т. Зельке, Б. Циндра. Типи мислення залежно від півкулі за Д. Боген.

##### *Рекомендована література*

**Основна:** 2, 3, 4, 5

**Додаткова:** 4, 7

##### *Семінарське заняття 2*

**Тема: Психолого-педагогічний супровід ліворуких учнів**

##### **План**

1. Психофізіологічні причини шкільної неуспішності ліворуких учнів.
2. Психологічні причини і форми шкільної дезадаптації ліворуких дітей.
2. Труднощі і проблеми, які виникають під час навчання та виховання ліворуких школярів.
3. Труднощі, які виникають під час перевчання ліворуких дітей праворукому письму.
4. Види та характеристика готовності ліворукої дитини до школи.
5. Приклади помилок, яких припускаються вчителі під час роботи з ліворукими дітьми (з конкретної ситуації або з особистого досвіду). Проаналізуйте їх, розробіть рекомендації для вчителів початкової школи щодо вирішення цієї ситуації.
6. Особливості здійснення психолого-педагогічного супроводу до ліворуких учнів під час навчально-пізнавальної діяльності.

***Рекомендована література***

***Основна:1, 2, 3, 4***

***Додаткова:3, 5, 6***

***Семінарське заняття 3.***

**Тема: Особливості організації навчально-пізнавальної діяльності ліворуких учнів**

**План**

1. Особливості організації навчання і виховання ліворуких учнів.
2. Особливості організації навчання із урахуванням особливостей правої і лівої півкуль головного мозку.
3. Врахування індивідуальних та психолого-фізіологічних особливостей ліворуких учнів під час організації навчально-пізнавальної діяльності.
4. Застосування індивідуального підходу під час навчання ліворуких учнів.
5. Застосування диференційованого підходу під час навчання ліворуких учнів.

***Рекомендована література***

***Основна:3, 4***

***Додаткова:3,7***

***ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.***

**Технології здійснення психолого-педагогічного ліворуких учнів**

***Семінарське заняття 4.***

**Тема: Методика діагностування провідної руки в першокласників**

**План**

1. Особливості методики діагностування провідної руки.
2. Правила та завдання, яких має дотримуватися дорослий під час визначення провідної руки
3. Тести Ф. Кречмера; М. Озьянс; М. Князевої та В. Вільдавського
4. Сенсibilізований опитувальник
6. Анкетування

***Рекомендована література***

***Основна:1, 3, 4, 6***

***Додаткова:4, 7***

***Семінарське заняття 5.***

**Тема: Особливості формування навички каліграфічного письма і читання у ліворуких учнів**

**План**

1. Основні етапи підготовки ліворукого учня до письма
2. Специфіка формування технічної навички каліграфічного письма.
3. Пропедевтичний період підготовка до письма.
4. Особливості формування графічної навички каліграфічного письма у

ліворуких дітей.

5. Навчання письма й малювання обома руками.

6. Загальна характеристика зошитів з друкованою основою для ліворуких учнів.

7. Особливості формування навички читання

***Рекомендована література***

***Основна:1, 3, 4,6***

***Додаткова:4, 7***

***Семінарське заняття 6.***

**Тема: Система вправ і завдань щодо корекційно-розвивальної роботи з ліворукими учнями**

**План**

1. Вправи на розвиток дрібної моторики.

2. Вправи на розвиток зорово-просторового сприйняття і зорово-моторної координації.

3. Вправи на розвиток пам'яті, уваги, уяви, мислення

4. Вправи на розвиток пізнавальної активності.

5. Вправи на розвиток розумової діяльності.

***Рекомендована література***

***Основна:1, 3, 4, 5***

***Додаткова:4, 7***

***Семінарське заняття 7.***

**Тема. Робота з батьками ліворукої дитини**

**План**

1. Особливості роботи з сім'єю і батьками ліворукої дитини.

2. Мікросоціальні умови життя та їх вплив на виникнення дезадаптації у ліворуких дітей.

3. Особливості методики дослідження особливостей мікроклімату сім'ї.

4. Рекомендації та поради батькам щодо навчання та виховання ліворукої дитини.

***Рекомендована література***

***Основна:1, 3, 4, 6***

***Додаткова: 6***

**7. Самостійна робота**

***ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.***

**ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО РОБОТИ З ЛІВОРУКИМИ УЧНЯМИ**

***Тема 1. Проблема ліворукості в історії розвитку медичної та психолого-педагогічної науки***

1. Здійснити ретроспективний аналіз проблеми ліворукості в історії розвитку наукової літератури.

2. Здійснити науково-пошукову роботу та підготувати проекти на тему: «Історичні факти виникнення ліворукості», «Гіпотези та причини виникнення ліворукості», «Індивідуальні та психологічні особливості ліворуких дітей», «Сутність базових понять «ліворукість, лівшість, амбідестр, амбісіністр», «Особливості формування навичок каліграфічного письма», «Особливості навчання читання ліворуких учнів».

3. Опрацювати сторінки авторського сайту «Світ ліворуких» за посиланням <http://lshkarban.wix.com/livoruki-dity>

### ***Тема 2. Індивідуальні та психолого-фізіологічні особливості ліворуких дітей***

1. Ознайомитися із дослідженнями науковців щодо індивідуальних та психолого-педагогічних особливостей ліворуких дітей.

2. Опрацювати сторінки авторського сайту «Світ ліворуких» за посиланням <http://lshkarban.wix.com/livoruki-dity>

### ***Тема 3. Особливості роботи вчителя початкової школи з ліворукими дітьми***

1. Дібрати цикл статей із журналів «Початкова школа», «Початкова освіта», «Початкова школа і сучасність», «Учитель початкової школи» щодо особливостей роботи з ліворукими учнями на уроках письма, скласти до них анотації.

2. Дібрати приклади вправ (по 5) на розвиток дрібної моторики ліворукої дитини.

3. Дібрати приклади вправи (по 5) на розвиток зорово-просторового сприйняття і зорово-моторної координації.

4. Дібрати приклади вправи (по 5) для гармонізації лівої й правої півкуль головного мозку.

5. Опрацювати сторінки авторського сайту «Світ ліворуких» за посиланням <http://lshkarban.wix.com/livoruki-dity>

### ***Тема 4. Труднощі та проблеми під час навчання та виховання ліворуких дітей***

1. Проаналізувати навчальні досягнення ліворуких учнів та визначити труднощі, які виникають у них під час навчання письма.

2. Опрацювати сторінки авторського сайту «Світ ліворуких» за посиланням <http://lshkarban.wix.com/livoruki-dity>

## **ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.**

### **ТЕХНОЛОГІЇ ЗДІЙСНЕННЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ЛІВОРУКИХ УЧНІВ**

#### ***Тема 1. Особливості навчання читання і письма ліворуких учнів***

1. Здійснити аналіз учнівських зошитів щодо каліграфічного письма ліворукими дітьми.

2. Розробити етапи навчання ліворуких учнів каліграфічного письма.

3. Розробіть етапи навчання ліворуких учнів читання.

4. Опрацювати сторінки авторського сайту «Світ ліворуких» за посиланням <http://lshkarban.wix.com/livoruki-dity>

### **Тема 2. Корекція труднощів і проблем під час навчання ліворуких учнів**

1. Розробити схему ігрових вправ, які сприяли б корекції труднощів і проблем під час навчання ліворуких дітей.

### **Тема 3. Засоби діагностування провідної руки**

1. Дібрати діагностичний інструментарій з виявлення провідної руки.
2. Розробити анкету визначення провідної руки.
3. Розробити опитувальник для батьків щодо встановлення причини ліворукості у дитини.

### **Тема 4. Робота з батьками ліворукої дитини**

1. Добрати методики дослідження особливостей мікроклімату сім'ї.
2. Розробити методичні поради та рекомендації для батьків ліворуких дітей.
3. Підготуйте виступ на батьківських зборах «Моя дитина – лівша».
4. Розробити і змоделювати індивідуальну бесіду з батьками ліворукої дитини.
5. Створити портфоліо з науковою інформацією щодо проблеми фахової підготовки до роботи з ліворукими дітьми.

## **Карта самостійної роботи студента**

<b>Змістовий модуль та теми курсу</b>	<b>Академічний контроль</b>	<b>Бали</b>	<b>Години</b>
<b>Змістовий модуль I</b>			
<b>Теоретичні основи підготовки вчителя початкової школи до роботи з ліворукими учнями</b>			
Проблема ліворукості в історії розвитку медичної та психолого-педагогічної науки	Семінарське заняття	5	4
Індивідуальні та психолого-фізіологічні особливості ліворуких дітей	Семінарське заняття	5	4
Особливості роботи вчителя початкової школи до роботи з ліворукими дітьми	Семінарське заняття	5	5
Труднощі та проблеми під час навчання ліворуких дітей	Семінарське заняття	5	5
<b>Усього за I модулем</b>		<b>20</b>	<b>18</b>
<b>Змістовий модуль II</b>			
<b>Технології здійснення психолого-педагогічного супроводу ліворуких учнів</b>			
Особливості навчання читання і письма ліворуких учнів	Семінарське заняття	5	5

Корекція труднощів і проблем у навчанні ліворуких учнів	Семінарське заняття	5	5
Засоби діагностування ліворукості	Семінарське заняття	5	6
Робота з батьками ліворукої дитини	Семінарське заняття	5	6
<b>Усього за II модулем</b>		<b>20</b>	<b>22</b>
<i>Разом: 26 год.</i>	<i>Разом: 40 балів</i>		<i>40 год.</i>

## 8. Методи навчання

### ***I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності***

#### **1. За джерелом інформації:**

*Словесні:* лекція (традиційна, проблемна, комбінована) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), пояснення, розповідь, бесіда.

*Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація.

*Практичні:* вправи, моделювання фрагментів та цілісних уроків, виготовлення наочних посібників, письмо в зошитах з друкованою основою.

**2. За логікою передачі і сприймання навчальної інформації:** індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

**3. За ступенем самостійності мислення:** репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

**4. За ступенем керування навчальною діяльністю:** під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

### ***II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:***

**1. Методи стимулювання інтересу до навчання:** навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

## 9. Методи контролю

У процесі оцінювання навчальних досягнень бакалаврів застосовуються такі методи:

**Методи усного контролю:** індивідуальне, фронтальне опитування, співбесіда, залік.

**Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, реферат.

**Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

### 10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота								Макс. сума балів	
Модулі	Змістовий модуль I				Змістовий модуль II				
Бали за модуль	82 б.				92 б.				174
Лекції	4				3				7
Практичні заняття	11	11	11	11	11	11	11	77	
Сам. робота	5	5	5	5	5	5	5	40	
МКР	25				25				50
<b>174:100=1,74</b>								<b>174</b>	

### Рейтинговий показник успішності

Рейтингова оцінка	Оцінка за шкалою університету	Значення оцінки
A	90-100 балів	<b>Відмінно</b> – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	<b>Дуже добре</b> – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81	<b>Добре</b> – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	<b>Задовільно</b> – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	<b>Достатньо</b> – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	<b>Незадовільно з можливістю повторного складання</b> – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	<b>Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу</b> – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

## 11. Методичне забезпечення курсу

1. Опорні конспекти лекцій.
2. Навчальні посібники.
3. Робоча навчальна програма.
4. Збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів.
5. Засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).
6. Відеозаписи уроків.
7. Набір дидактичного матеріалу для проведення практичних занять.

## 12. Рекомендована література

### *Основна:*

1. Мартиненко С.М. Вивчення особистості молодшого школяра засобами педагогічної діагностики: навч.-метод. посіб. / С. М. Мартиненко, М. Д. Осколова. – К. : Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2014. – 14.
2. Пятница Т.В. Левша в начальной школе: адаптация и обучение / Т.В. Пятница. – Ростов н/Д : Феникс, 2014. – 95 с.
3. Семенович А.В. Эти невероятные левши: Практическое пособие для психологов и родителей. / А.В. Семенович. – М. : Генезис, 2008 с.
4. Туріщева Л.В. Дитина-лівша. Діагностика, корекція, підготовка до школи / упоряд. Л.В. Туріщева. – Х. : Вид. група «Основа», 2010. – 192 с.
5. Чуприков А.П. Асиметрія мозку та ліворукість / А.П. Чуприков, Р.М. Гнатюк, М.А. Чуприкова. – К. : КММ, 2011. – 140 с.
6. Цєпова І.В. Навчаємо письма ліворуких дітей / І.В. Цєпова. – Х. : Вид-во «Ранок», 2009. – 128 с.

### *Додаткова:*

1. Чабайовська М.І. Зошит з каліграфії для лівшів. Частина 1. / М.І. Чабайовська. – Тернопіль: Мальва-ОСО, 2011. – 56 с.
2. Чабайовська М.І. Зошит з каліграфії для лівшів. Частина 2. / М.І. Чабайовська. – Тернопіль: Мальва-ОСО, 2011. – 88 с.
3. Шкарбан Л.В. Ліворукі першокласники особливості роботи. Визначення провідної руки дитини / Людмила Шкарбан // Початкова освіта. – 2010. – № 33–34. – С. 45–47.
4. Шкарбан Л.В. Психолого-педагогічний аналіз проблеми ліворукості / Л.В. Шкарбан // Проблеми підготовки сучасного вчителя : збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. Випуск 9. – Умань, 2014. – С. 81–87.
5. Шкарбан Л.В. Особливості роботи вчителя початкової школи з ліворукими першокласниками / Л.В. Шкарбан / Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки : збірник наукових праць Київського національного університету імені Тараса Шевченка Випуск 18 – К. 2013. С. 239–243.
6. Шкарбан Л.В. Поради вчителю початкової школи щодо роботи з ліворукими учнями на уроках письма / Людмила Шкарбан // Початкова школа і сучасність. – 2014. – № 2. – С. 39–44.
7. Шкарбан Л.В. Проблема ліворукості в історії розвитку медичної і психолого-педагогічної науки / Людмила Шкарбан // Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. Випуск №1(26), – Київ, 2015. – С. 161-166.

